

ОСОБЛИВОСТІ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Шевченко Ю. М.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри початкової освіти

Мелітопольського державного педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Запорізька область, Україна

Процеси глобалізації сучасного суспільства, сучасні соціальна ситуація в Україні, розширення контактів з іншими країнами вимагають від людини розуміння не тільки рідної культури, але й культури інших народів, інтеграція та занурення в більшість існуючих культур. Саме розуміння інших культур дає можливість до осягнення її внутрішніх сенсів, до становлення адекватного відношення до суб'єктів інших культур, до їх традицій, цінностей, норм та образу життя.

Соціокультурне середовище освіти є тим простором, яке може відтворювати різноманіття культур, а також розвивати в учнів культуроформуючу здатність до рефлексії як до передумови розуміння цінностей культури. Освіта покликана забезпечити входження людини в культуру через залучення її до культурних цінностей. При цьому, як і культура, освіта не може бути обмежена рамками культурних цінностей одного народу, а має вирішувати завдання збагачення індивідуальних і громадських ментальних якостей даного соціуму загальнолюдськими цінностями [1].

Аналіз філософських, психологічних та педагогічних досліджень, тематично пов'язаних з нашим, показує, що проблема готовності студентів педагогічного університету до духовно-морального розвитку молодших школярів у крос-культурному просторі не була предметом спеціального дослідження. У дослідженнях Ю.Н. Кулюткіна, В.І. Любимова, Є.І. Огарьова, В.Г.Онушкіна крос-культурна грамотність розглядається як вид функціональної грамотності дорослих, а розуміння – як системоутворюючий її компонент.

Для подальшого поглиблення наукових уявлень про крос-культурну грамотність майбутнього вчителя з духовно-морального розвитку серед багатьох проблем, що виникають при вивченні цього соціально-педагогічного явища, на наш погляд, необхідно досліджувати такі, які пов'язані з визначенням змісту крос-культурної грамотності студентів, з формуванням у них здатності до рефлексії і з розвитком аналогічної здібності в молодших школярів.

При вивченні проблеми розуміння культури іншого народу (крос-культурної грамотності) відправною точкою є категорія «розуміння», яка входить в понятійну сітку філософії, психології, педагогіки. У контексті герменевтики розуміння спочатку трактувалося як «вживання» – осягнення людиною думок і почуттів інших людей, що втілюються в текстах, в творах культури (Ф. Шлейермахер, В. Дільтей, Е. Бетті), а потім стало розглядатися як спосіб буття людини в світі (М. Хайдеггер, М. Шелер, Х.-Г. Гадамер).

У вітчизняній філософії розуміння розглядається як момент осягнення світу, момент отримання знання про дійсність. Основні аспекти вивчення цієї проблеми залежить від того, як вона вписана в коло наукових інтересів дослідників: розуміння як розробка концепції тексту, розкриття його структури в зв'язку з розумінням як проникненням в чужу свідомість за допомогою аналізу знакової системи тексту (М.М. Бахтін); як відношення, «схоплювання» сенсу (Г.О. Антіпов); як набуття загального смислового поля між видами знань, текстами (Ю.А. Основін); як «знання про знання», процедура сенсоутворення (С.С. Гусєв, Г.Л. Тульчінській); як побудова уявних моделей реального чи уявного світу (В.К. Нішанов) та ін.

Психологічна наука шукає пояснення природи розуміння не тільки ззовні, в об'єктивувати проявах культури, а й усередині суб'єкта (що важливо для педагогічного аспекту проблеми розуміння). Так, в рамках об'єкта психологічної науки вчені досліджують психологічні механізми розуміння у вирішенні уявних завдань (Г.С. Костюк), психологічні аспекти аксіології освіти (З.П. Зінченко), з'ясовують зв'язок пізнання і розуміння, мислення і розуміння (В.В. Знаков).

Культурна ідентифікація в крос-культурному просторі поставила питання про корекцію традиційних систем готовності до духовно-морального виховання майбутніх фахівців з урахуванням міжкультурних відмінностей.

Майбутній фахівець під час педагогічного процесу стикається з проблемами орієнтації в полікультурному середовищі де знаходить своє відображення і еволюція системи цінностей, з пріоритетною спрямованістю на глобальні, загальнолюдські цінності суспільства [2]. Складною дилемою виявляється необхідність включення в змістовну частину виховного процесу, з одного боку, непорушних цінностей – еталонів і ідеалів за весь час існування людства і, з іншого боку, специфічних цінностей, притаманних і актуальних для окремої нації в певний момент часу, які можуть бути співставлені або, навпаки, суперечити один одному, вступати в колізію, взаємовиключні або провокувати конфлікт, агресію.

Отже, готовність і вміння піти на контакти з представниками іншої культури, облік національної специфіки взаємодіючих суб'єктів, поведінковий такт по відношенню до інокультурних осіб в будь-яких, навіть конфліктних ситуаціях, готовність і вміння прийти на допомогу відноситься до практичної характеристики крос-культурної взаємодії та постає одним з важливих компонентів крос-культурної грамотності студентів.

Література:

1. Серова И. И. Культура межнационального общения / И. И. Серова. – Минск : Университетское, 1986. – 157 с.
2. Солодкая А.К. Готовность участников педагогического процесса к кросс-культурному взаимодействию: критерии кросскультурной компетентности и этнической толерантности / А.К. Солодкая // Наукові праці. Педагогіка. – 2012. – Випуск 176. – Т. 188. – С. 102-107.